

Handläggare
Lisa Coudek
Utredningsenheten

Diarienummer
2015UTN/0485

Utbildningsnämnden

Kampanj mot droger, för ökad trygghet på Värmdö

Förslag till beslut

Informationen noteras.

Beslutsnivå

Utbildningsnämnden

Sammanfattning

I en skrivelse till utbildningsnämnden den 2015-11-05 föreslog Socialdemokratiska gruppen att förvaltningen ska få i uppdrag av nämnden att ge ett förslag på en antidrogkampanj samt säkerställa att lokala aktörer som exempelvis nattvandrarerna ska informera på högstadie- och gymnasieskolorna i kommunen. Utbildningsnämnden beslutade 2015-11-05 att skicka ärendet vidare för beredning.

Nedan redovisas nuläget, vad forskning säger om effektivt förebyggande arbete, det som kommunen redan gör i frågan och vad som planeras. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden noterar informationen.

Bakgrund

Socialdemokratiska gruppen i utbildningsnämnden har i en skrivelse till utbildningsnämnden föreslagit att nämnden ska ge förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag på en återkommande kunskapskampanj/droginformation på högstadie- och gymnasieskolorna, samt att säkerställa att skolorna bjuder in lokala aktörer t ex Nattvandrarerna, som kan informera föräldrar om hur de kan bidra till skapandet av ett tryggt Värmdö.

Som motiv till förslaget anger Socialdemokratiska gruppen att många unga personer från Värmdö fallit offer för droger under den senaste tiden och att andelen ungdomar som i drogvaneundersökningar uppger att det provat droger i årskurs 9 är 20 procent och att den verkliga andelen troligtvis är betydligt högre.

Ärendebeskrivning

Beskrivning av nuläget

En drogvaneundersökning, Stockholmsenkäten, genomförs vartannat år och besvaras av elever i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet. Den senaste genomfördes i mars 2016. Resultaten berör endast drogvapor och visar trender för dessa samt jämförelse med övriga kommuner i länet

Diarienummer
2015UTN/0485

(samtliga kommuner utom två har gjort enkäten i år). Andelen ungdomar skrivna i Värmdö kommun som någon gång använt narkotika är ungefär lika stor 2006 som 2016.

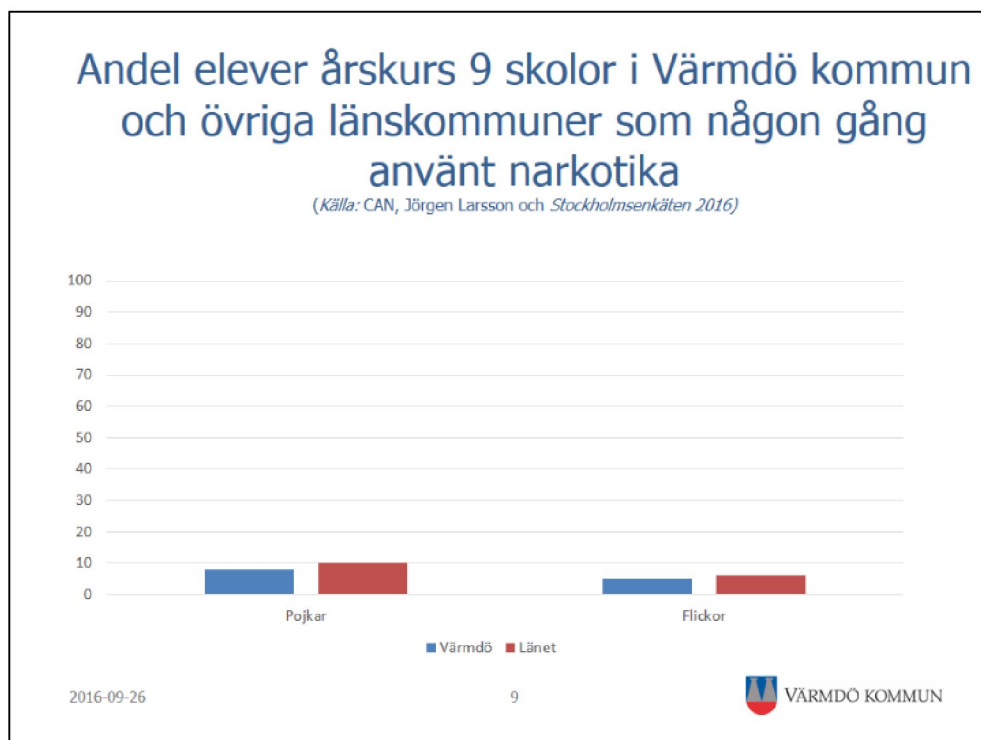
Det går inte att se någon ökande trend av narkotikaanvändning bland pojkar i årskurs 9 som går i skola i Värmdö kommun (kommunal eller fristående) sedan mätningarna i Värmdö startade 1992. Andelen pojkar som använt narkotika har istället skiftat kraftigt mellan olika mätningar. Lägst var andelen 1992, 6 procent. 2000 och 2002 var andelen 15 procent men minskade därefter stadigt under de tre följande mätningarna och var 2012 nere på 8 procent. Den ökade därefter till 18 procent 2014. 2016 är den åter nere på 8 procent.

Andelen flickor som någon gång använt narkotika var lägst 2016 5 procent. Högst var andelen år 2000, 16 procent. Av enkätsvaren går det inte att utläsa vare sig en ökning eller minskning av narkotikaanvändningen under de senaste 20 åren. De förändringar som finns mellan olika mättillfällen är mer tillfälliga (CAN, Jörgen Larsson, Stockholmsenkäten 1992-2014).

Figur 1: Andel elever av de som går i årskurs 9 i kommunal eller fristående skola i Värmdö kommun som angett att de någon gång använt narkotika

Diarienummer
2015UTN/0485

Figur 2: Andel elever av de som går i årskurs 9 i kommunal eller fristående skola i Värmdö kommun respektive Stockholms län som angett att de någon gång använt narkotika

Svarsfrekvensen för elever skrivna i Värmdö kommun har under åren varit drygt 80 procent. Det finns därmed ett bortfall som skulle kunna innebära ett mörkertal. Eftersom bortfallet är ungefär lika stort i varje undersökning är det rimligt att anta att det eventuella mörkertalet är ungefär lika stort för samtliga år. Undersökningarna anger därmed inte exakt hur stor andel som någon gång använt narkotika, men kan användas för att se om narkotikaanvändningen bland ungdomar ökar, minskar eller är ungefär lika stor över tid.

Det förekommer kampanjer på internet för legalisering av droganvändning och handel med droger via internet har gjort drogerna mer lättillgängliga.

Att arbeta förebyggande

Informationsinsatser och kampanjer genomförs av olika aktörer med jämna mellanrum. Forskning visar dock att det effektivaste sättet för skolan att förebygga droganvändning är genom:

- Tydligt ledarskap
- Få men klara och tydliga regler som förankras hos eleverna
- Uttalade strategier för hur man hanterar regelbrott
- Handlingsplan för förebyggande insatser och hanterande av problembeteenden

Diarienummer
2015UTN/0485

- Varierad undervisning som involverar och engagerar eleverna
- Elevernas delaktighet i beslut
- Positivt klassrumsklimat
- Relationsfrämjande lärarledarskap (Folkhälsoinstitutet 2007)
- Nära samarbete med föräldrar (Carolyn Webster Stratton. Utveckla barns emotionella och sociala kompetens, Gothia, 2004. University of Washington)

Ovanstående åtgärder är av sådan karaktär som inte kräver en kampanj utan ingår i skolans reguljära uppdrag. En av de punkter som är särskilt viktiga för skolan att utveckla är samarbetet med föräldrar.

Hos dem som använder narkotika är alkoholkonsumtionen genomgående högre än bland dem som inte gör det och de som använder narkotika ofta dricker betydligt mer än andra ungdomar (H Leifman 2014). Det bästa sättet att minska ungdomars alkohol och narkotikakonsumtion är att begränsa deras möjligheter att få tag i droger (T Babor 2008). För att göra detta möjligt är det viktigt med lagar och regler men forskning har visat att föräldrars attityder till tonåringars drickande och föräldrars bjudvanor påverkar tonåringarnas alkohol och narkotikaanvändning (N Koutakis 2011). Barn till föräldrar som är tydliga med att barn under 18 år inte får dricka alkohol och som inte bjuder på alkohol hemma dricker mindre och använder mer sällan alkohol.

Pågående och planerade åtgärder

Sedan början av 2000-talet ger flera av kommunens skolor information till föräldrar om hur de kan bidra till att minska sina barns alkoholkonsumtion och Trygghetsrådet (tidigare Brottsförebyggande rådet) arrangerar tillsammans med Gustavsbergs och Ingarö församling samt Rädda Barnen föreläsningar som riktar sig till föräldrar med barn i tonåren.

I samband med att detaljbudgeten för 2016 antogs beslutade socialnämnden att anslå en miljon kronor för förebyggande arbete under 2016. Vid sitt sammanträde i februari 2016 antog socialnämnden en skrivelse om hur medlen ska användas. För att stärka föräldrar och andra viktiga vuxna i ungdomars närhet är det viktigt med information och utbildning. En del av socialnämndens satsning kommer att vända sig till föräldrar och andra vuxna i tonåringarnas närhet. IFO (Individ-och familjeomsorgen) stöd och service har därför anställt en droginformatör på halvtid.

Droginformatören kommer att erbjuda skolor, föreningar och andra intresserade föreläsningar för föräldrar, personal och andra viktiga vuxna bland annat om hur de kan bidra till att minska tonåringars alkohol-och narkotikaanvändning. Under läsåret 2016/2017 kommer droginformatören tillsammans med ANDT-samordnaren på kansli-och utvecklingsavdelningen att erbjuda alla högstadie- och gymnasieskolor ett besök för att diskutera hur samverkan i det ANDT-förebyggande arbetet ska kunna utvecklas. Skolorna

Diarienummer
2015UTN/0485

kommer bland annat att få erbjudande om en till två dagars utbildning i preventionskunskap och hur information till föräldrar kan utformas.

Undervisning till elever om alkohol och narkotika kan bidra till att öka kunskapen och förändra tonåringarnas attityder men den leder inte till minskad användning av alkohol och narkotika bland tonåringar (T Babor 2008). Uppfattas det som skrämselfpropaganda och moraliserande omdömen har forskning visat att detta tvärtom kan skapa nyfikenhet hos en del elever (Wahington D.C. Drug Strategies, 1999).

När det gäller att ge eleverna kunskaper om drogernas skadeverkningar anger läroplanerna för årskurs 7-9 att eleven:

- I ämnet biologi ska få kunskaper om ”Hur den fysiska och psykiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion, sociala relationer och beroendeframkallande medel”.
- I ämnet idrott och hälsa ska få kunskaper om ”Olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa och sambandet mellan beroendeframkallande medel och ohälsa.”

I den övergripande läroplanen för gymnasiet står att eleven ska få ”kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa”.

Vid besöken på högstadie-och gymnasieskolor kommer ANDT-samordnaren att stötta skolor/lärare med att ta fram tips om bra läromedel kring droger.

Värmdö kommun har också ett nära samarbete med lokala aktörer genom en utbildning för nattvandravårdare som gavs senast våren 2015, utbildning i Hjärt-och lungräddning (HLR) för nattvandrare, bussturer för tonårsföräldrar där nattvandrare deltar, gemensam fältverksamhet på Valborg och skolavslutning samt arrangemang i form av föreläsningar för föräldrar till tonåringar tillsammans med Rädda Barnen och Gustavsberg och Ingarö församling. Kommunens ANDT-strateg erbjuder regelbundet samtlig personal inom högstadie- och gymnasieskolor samt fritid och socialtjänst utbildning kring prevention och droger.

Under 2015 tog Kommunfullmäktige beslut om att ombilda det tidigare Brottsförebyggande rådet till ett Trygghetsråd. I detta råd ingår ledande tjänstemän i Värmdö kommun och polisen samt intresserade idéburna organisationer och företag. Inom ramen för Trygghetsrådet finns möjligheter att stärka föräldrars möjligheter att bidra till ett tryggare Värmdö.

Bedömning

Det viktigaste som skolan kan bidra med när det gäller drogförebyggande insatser är en välfungerande skola med ett gott psykosocialt klimat och god samverkan med föräldrar. I detta ingår att informera föräldrar om deras möjligheter att bidra till tonåringars minskade droganvändning. Skolan har

Diarienummer
2015UTN/0485

dessutom ett uppdrag i läroplanen att ge kunskaper till eleverna om drogernas effekter på människokroppen. Varje skola avgör vilka aktörer de vill bjuda in. Värmdö kommun arbetar med frågan bl a genom utbildning och samverkan redan idag till att stötta bland annat Nattvandrarerna och få föräldrar intresserade av att delta i deras verksamhet. Ett arbete som kommer att kunna förstärkas inom ramen för Trygghetsrådet. Förvaltningen föreslår att nämnden noterar informationen i denna tjänsteskrivelse

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet har inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Beslutet har inga direkta konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Beslutet har inga direkta konsekvenser för medborgarna. De insatser som kommunen gör och planerar att göra kommer att bidra till ett tryggare Värmdö.

Konsekvenser för barn

Beslutet har inga direkta konsekvenser för barn. De insatser som kommunen gör och planerar att göra kommer att bidra till en tryggare miljö för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli-och utredningsavdelningen i samverkan med IFO stöd och service och kultur- och utbildningssektorn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Skrivelse: Uppdrag till utbildningsnämnden den 5 november	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

ANDT samordnare

Pia Andersen
Chef Kultur- och utbildningssektorn